

KATSOMUSKASVATUS LIPPUKUNNISSA

Kuva: Stella Björholm

Tiivistelmä katsomuskasvatuksen
periaatteista vuosille 2018-2030
partiossa

Miksi luet tätä?

Tämän materiaalin tarkoituksena on tukea ja helpottaa lippukuntien tarjoamaa täysipainoista partiokasvatusta. Tämä ohje pohjautuu *Partion katsomuskasvatuksen periaatteisiin*.

Suomen Partiolaisten toiminnassa tehdään kasvatustyötä, joka koskettaa myös ihmisen hengellistä ja henkistä ulottuvuutta. Katsomuskasvatus on termi, jolla kutsutaan ihmisen henkistä ja hengellistä kasvua edistävää kasvatusta. Nimike sisältää kaikki jäsenistön katsomukset ja kuvaa niille yhteistä kasvatusta.

Partiotoimintaa ohjaa peruskirja, joka on myös katsomuskasvatuksen taustalla ohjaava asiakirja. Peruskirjan mukaan:

”Suomen Partiolaiset on järjestönä uskonnollisesti sitoutumaton. Järjestö toimii positiivisen uskonnonvapauden periaatteen mukaisesti. Partioliikkeeseen kuuluu oman uskon tai muun katsomuksen etsiminen ja myönteinen suhde hengellisyyteen.”

”Partiolainen rakentaa omaa uskoaan tai muuta katsomustaan. Partiolaisella on myönteinen suhtautuminen eri uskontoihin ja muihin katsomuksiin sekä hengellisyyteen.”

”Partiolainen kehittää itseään ihmisenä ja etsii elämän totuutta. Hän hyväksyy, että on olemassa jotakin ihmistä suurempaa. Partiolainen tutkii hengellisyyttään ja elää sitä todeksi osana arkeaan. Partiolainen rakentaa uskonnollista tai muuta katsomuksellista identiteettiään.”

Katsomuskasvatuksellinen ohjelma ei ole muusta partio-ohjelmasta erillistä ja tapahdu vain tietyissä tilanteissa tai hetkissä. Sen takia se on kirjoitettu jokaisen ikäkauden ohjelmaan sisään tässä vihkosessa esiteltyjen periaatteiden mukaisesti. Käyttämällä täysipainoisesti partio-ohjelmaa toiminnassasi, mahdollistat myös partion arvojen mukaisen katsomuskasvatuksen johdettavillesi.

Partio on ottanut haasteen vastaan onnistua aidossa positiivisessa uskonnonvapaudessa. Otetaan yhdessä haaste vastaan ja voitettavaksi.

Iloa ja seikkailumieltä katsomuskasvatuksen saloihin toivottavat:

Merja ”Memmu” Pietilä ja Stella Björkholm

SP:n katsomuskasvatusvastaavat vuosina 2019–2021.

Katsomus on identiteetti ja taitoja

Vuonna 2018 tehdyssä lausunnossa katsomuskasvatukseen liittyvät aktiviteetit päätettiin jakaa kolmeen osa-alueeseen niiden hahmottamista helpottamaan.

Jokaisella meillä on tunnistettavissa kolme katsomuksen osa-alueita:

- ✓ Oman katsomuksen rakentaminen
- ✓ Oman katsomuksen toteuttaminen
- ✓ Katsomusdialogi

Seuraavassa avaamme näitä jokaista hieman tarkemmin.

Oman katsomuksen rakentaminen

Tiedämme, että samoin kuin ihmisen identiteetti muokkautuu koko elämän ajan, niin muokkautuu myös katsomuksellinen identiteetti. Kotoa saamamme katsomuksellinen kasvatusta määrittää jotain siitä, mistä lähdemme muodostamaan omaa käsitystämme katsomuksellisista asioista. Partiossa ei ole väärää tapaa ajatella katsomuksellisista asioista ja siksi on tärkeää tarjota mahdollisuutta ikäkauden tason mukaiselle oman katsomuksen rakentamiselle.

Tavoite:

- ✓ partiolainen tiedostaa omat juurensa katsomuksessa ja rakentaa juurten pohjalle omaansa
- ✓ partiolainen osaa ja uskaltaa tarkastella omaa tapaa ajatella ja uskoa
- ✓ partiolainen osaa iloita omasta katsomuksestaan

Oman katsomuksen toteuttaminen

Oman katsomuksen rakentuessa ja hahmottuessa, opetellaan katsomuksen toteuttamista. Tähän vahvan pohjan tarjoavat partiossa lippukunnan totut perinteet. Perinteitä kunnioittaen on hyvä tarkastella, ovatko ne positiivisen uskonnonvapauden hengen mukaisia ja tarjoavatko ne tilan erilaisille katsomuksille. Esimerkiksi sisaruspiiri tai lupauksenantotilaisuus ovat oivia mahdollisuuksia oman katsomuksen toteuttamiselle avoimesti toteutettuna. Rauhoittuminen, hiljentymisen ja omien ajatusten kohtaaminen auttaa löytämään omia tapoja toteuttaa omaa katsomustaan.

Tavoite:

- ✓ partiolainen elää oman katsomuksensa mukaisesti
- ✓ partiolainen osaa ottaa partiossakin aikaa oman katsomuksen toteuttamiselle ja sen harjoittamiselle
- ✓ partiolainen on ”sinut” tilanteissa, joissa katsomusasiat ovat esillä

Katsomusdialogi

eli omasta katsomuksesta viestiminen ja toisten katsomusten kunnioittava kohtaaminen.

Aitoon dialogiin asettumiseen tarvitaan ymmärrystä omista lähtökohdista ja kykyä asettua toisen asemaan. Vaikka monelle partiolaiselle toisen kunnioittaminen ja kuunteleminen ovatkin

perusasioita, edellyttää tämä osa-alue kahden edellä esitellyn osa-alueen tiedostamista. Parhaimmillaan katsomusdialogi rakentaa rauhaa ja lisää yksilön ymmärrystä myös omasta katsomuksesta.

Tavoite:

- ✓ erilaisiin katsomuksiin tutustuminen
- ✓ oman katsomuksen rakentuminen ja vahvistuminen
- ✓ rauhan rakentaminen ja sovussa eläminen

Näitä kolmea osa-aluetta voi hahmottaa talovertauksella:

Kuva: pixabay

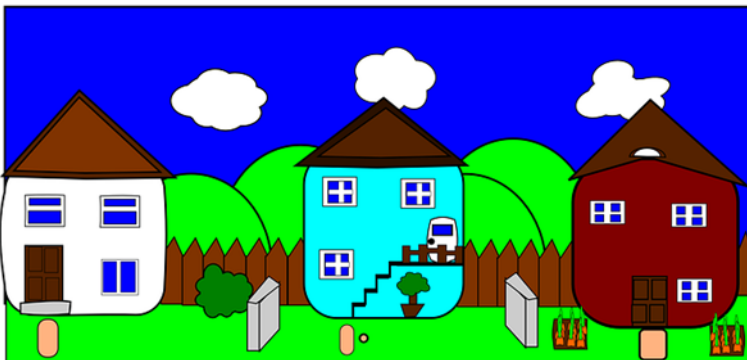
Oman katsomuksen rakentaminen:
Rakenna rohkeasti omaa katsomuksesi taloa.
Rakenna kestävä ja turvallinen talo.
Mille sen perustat? Mikä tekee siitä juuri sinun katsomuksen talosi?

Oman katsomuksen toteuttaminen:
Millä asioilla sisustat katsomuksesi talon?
Mitkä asiat kertovat, että sinun on hyvä olla ja asua siellä?

Mitkä asiat viestivät katsomuksestasi vieraillesi?

Kuva: pixabay

Kuva: pixabay

Katsomusdialogi:
Kurkkaa naapuritaloon.
Miltä siellä näyttää?
Herättääkö jokin mielenkiintosi?
Ihmetyttääkö tai ärsyttää jokin sinua naapurisi katsomuksen talossa? Mitä voisit oppia naapureiltasi?

Neljänlaisia katsomusaktiviteetteja

Ikäkausikohtaiseen partio-ohjelmaan on sisällytetty katsomuskasvatuksellisia aktiviteetteja, jotka on käyty vuoden 2020 aikana läpi katsomuskasvatuksen osa-alueiden mukaisesti. Aktiviteetit ovat sellaisenaan käytettävissä ja noudattavat positiivisen uskonnonvapauden periaatetta peruskirjan mukaisesti. Niitä ovat tutustuttavat, syventävät, dialogiset ja inklusiiviset aktiviteetit.

Tutustuttavissa aktiviteeteissa ote on tutustuva, esimerkiksi pohditaan ensimmäistä kertaa tai uudesta näkökulmasta eri katsomuserinteitä, katsomustaitoja tai katsomukseen liittyviä asioita. Monesti nämä aktiviteetit tukevat rakentamisen osa-aluetta.

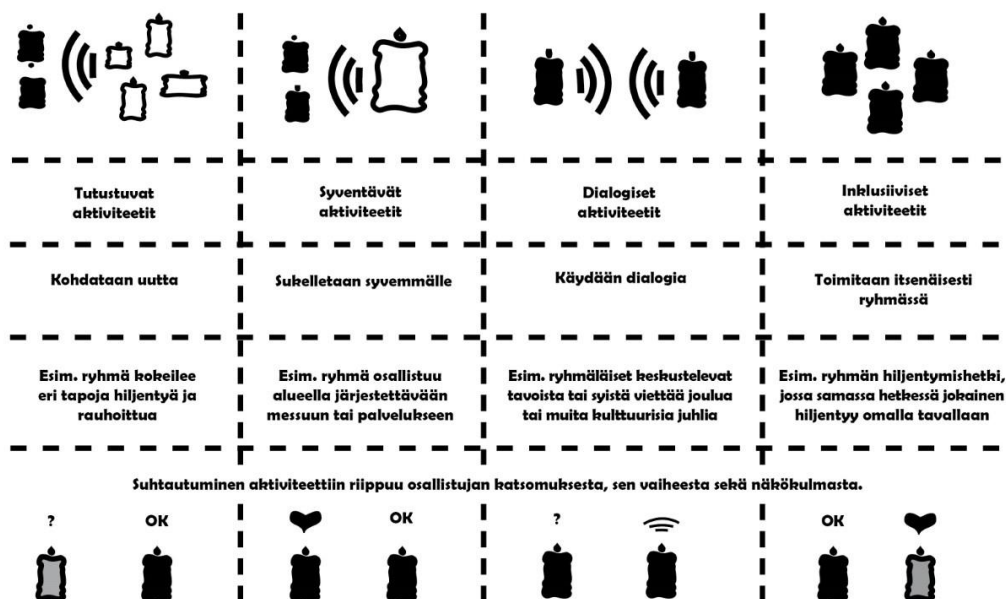
Syventävissä aktiviteeteissa partiolainen syventää sekä omaa katsomustaan että ymmärrystään muista katsomuserinteistä. Monesti nämä aktiviteetit tukevat toteuttamisen osa-aluetta, mutta ne voivat toisille tukea myös rakentamisen tai dialogin osa-aluetta.

Dialogisissa aktiviteeteissa partiolainen lisää ymmärrystään eri katsomuksista. Partiolainen kuuntelee toista, kertoo omastaan ja rakentaa tätä kautta myös omaa katsomustaan. Dialoginen aktiviteetti voi olla osana tai jatkona muille aktiviteeteille.

Inklusiivisissa aktiviteeteissa partiolainen toteuttaa aktiivisesti omaa katsomustaan ryhmässä. Nämä painottavat partiolaisen omaa, itsenäistä toimintaa. Inklusiivisuus, eli mukaan ottavuus, kuvaa sitä, miten aktiviteetti pyrkii olemaan avoin ja tukemaan mahdollisimman hyvin jokaisen osallistujan omaa katsomuksen toteuttamista.

Aktiviteettimallin tiedostaminen voi olla avuksi ja iloksi, kun mietit, millaista katsomuskasvatuksellista ohjelmaa vaikka lippukunnan leirillä on. Hahmottamalla oman aseman, on ehkä helpompaa asettua erilaisen katsomuksen edustajan asemaan. Sama aktiviteetti voi toiselle toimia tutustuttavana ja toiselle syventävänä aktiviteettina, kunhan muistetaan, ettei kaikki ajattele samalla tavalla ja lähde liikkeelle samoista lähtökohdista katsomuksenkaan saralla.

Katsomusaktiviteettimalli

Katsomuskasvatuksen ohjelmapainotus vuonna 2021:

KATSOMUS (K)ANTAA

Vuosi 2021 on partiossa katsomuskasvatuksen vuosi.

Tätä varten on käytössä monipuolinen katsomusohjelma ikäkausiohjelmissa. Otathan uusimman version käyttöösi partio-ohjelma.fi -sivustolta.

Lisäksi on koottu erilaisia katsomuskasvatuksellisia aktiviteetteja ja ideoita erillisen vihkoseen ohjelmapainotus-vihkoseen, jonka löydät ohjelmapainotuksen sivuilta.

Tule kuulolle myös iltateelle alkuvuodesta.

Iloa sinulle ja lippukunnallesi katsomusasioihin!

Meillä jokaisella on katsomus ja se on todennäköisesti hieman erilainen kuin muilla, vaikka joskus näyttäisikin siltä, että se on samanlainen. Jokaisella meillä on oikeus kasvaa katsomuksessamme ja iloita siitä. Jokaisella on oikeus myös muuttua. Näihin tarvitsemme asian äärelle pysähtymistä ja niiden avointa ihmettelyä yksin ja yhdessä.

Katsomus on rikkaus!